

ks. Józef Cempura SCJ

PRZEPOWIADANIE O NAJŚWIĘTSZYM SERCU PANA JEZUSA W MISJI SERCANÓW

Wstęp

Bóg w swoim Kościele – m.in. przez przepowiadanie – wskazuje, jak ludzie najpełniej mogą odpowiedzieć na miłość objawioną w Osobie Jezusa Chrystusa, którego symbolem jest Boże Serce. Istotną rolę w poznawaniu tej miłości oraz w podjęciu odpowiedzi przez wiernych na zaangażowanie Boga pełni homilia.

II Sobór Watykański zalicza przepowiadanie Dobrej Nowiny do podstawowych zadań powierzonych Kościołowi przez Chrystusa i wskazuje homilię jako jedną z rozlicznych form głoszenia słowa Bożego (por. KO 24). Święta Kongregacja Obrzędów podkreśla: „Przez homilię głoszoną w oparciu o święty tekst rozumie się wyjaśnienie albo jakiegoś aspektu czytań Pisma św., ewentualnie innego tekstu z części stałych lub własnych Mszy św. z dnia, uwzględniając czy to czczoną tajemnicę, czy szczególne potrzeby słuchaczy” (IOe 54). W tym kontekście homilia głoszona podczas uroczystości Najświętszego Serca Jezusowego stanowi kulminację przepowiadania miłości Boga. Homiliści mają do dyspozycji bardzo bogate źródła inspirujące treść przepowiadania w tym dniu.

W to głoszenie Dobrej Nowiny wpisuje się także zgromadzenie księży sercanów¹. Czcigodny sługa Boży o. Leon Jan Dehon powiedział: „Idźcie, dajcie poznać światu miłość Najświętszego Serca Je-

¹ Por. *Dyrektorium Prowincjalne Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego*, Warszawa 2015, 122-124, 126, 129-130.

zusowego”. Powyższe orędzie realizuje się m.in. w głoszeniu słowa Bożego². To zadanie było bliskie sercu naszego Założyciela, który dostrzegał również braki w tej dziedzinie. Stanisław Gruca zauważył, że „jednym ze słabszych punktów duszpasterstwa parafialnego, w opinii Dehona, było kaznodziejstwo. Uważał, że kazania były bardzo spły-cane i nie odpowiadały rzeczywistości, w której żyli ludzie”³.

W niniejszej refleksji zostaną przedstawione istotne elementy przepowiadania, które mogą stanowić pomoc w wyborze treści do głoszenia o Najświętszym Sercu Pana Jezusa. Przepowiadanie to wymaga od głoszących odniesienia do tekstów biblijnych i teologicznych, zastosowania chrystocentryzmu trynitarnego oraz eklezyjalnego, ujęcia w przepowiadaniu aspektów eschatologicznych i społecznych, jak również troski o pozytywny przekaz Dobrej Nowiny o zbawieniu. Do istotnych elementów głoszenia o Najświętszym Sercu Pana Jezusa należy także prymat indykatywu zbawczego przed imperatywem moralnym.

Czerpanie z biblijnych, liturgicznych i pozabiblijnych teologicznych źródeł w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

W przepowiadaniu znaczące jest odniesienie autorów homilii do tekstów świętych (biblijnych i liturgicznych), nauczania papieży, dokumentów Magisterium, pobożności ludowej w celu pokazania miłości Boga, która stanowi przedmiot czci oddawanej Najświętszemu Sercu.

Niezwykle trafne jest odwoływanie się do biblijnych źródeł kultu Bożego Serca. Teksty biblijne bardzo często przedstawiają Boga jako kochającego swój lud ojca (por. Iz 63,16), jako matkę (por. 66,13),

² Por. E. ZIEMANN, *Tożsamość i misja sercanów w polskim Kościele w kontekście jubileuszy związanych z Najświętszym Sercem Jezusa*, „Symposium” 1(38) (2020), s. 147-150.

³ S. GRUCA, *Ojciec Leon Dehon – człowiek z otwartym sercem i umysłem*, „Symposium” 1(34) (2018), s. 28.

jako męża (por. Oz 2,21-22), jako Tego, który strzeże swego ludu niczym pasterz swego stada (por. Ez 34,10; Łk 15,3-7), jako Tego, który nigdy nie pozostaje głuchy na pełne bólu wołanie każdego, kto z jakiegokolwiek powodu zwracałby się do Niego (por. Wj 2,24).

Kult zbawczej miłości, którą Bóg obdarza wszystkich ludzi, był praktykowany już w początkach chrześcijaństwa. Wyrażał się przez cześć oddawaną miłości Boga w obrazie Dobrego Pasterza. Jego postawę uzewnętrznia zagubiona owieczka, którą po odnalezieniu niesie na swoim ramieniu. Obraz ten symbolizował miłość Zbawiciela względem najbardziej potrzebujących.

Biorąc za podstawę treść tekstów czytań liturgicznych, warto dostrzec i podkreślić obraz miłości rodzicielskiej i małżeńskiej, a także odwieczną miłość Boga w obrazie Dobrego Pasterza oraz w Osobie Jezusa Chrystusa.

Na podstawie Nowego Testamentu można dotrzeć do prawdy o relacji Boga do człowieka. W Pierwszym Liście św. Jana Apostoła dostrzeżemy bardzo wymowne określenie – „Bóg jest miłością” (4,8.16). Z kolei inny fragment z tego listu jest streszczeniem wspomnianej prawdy o uprzedzającej miłości Bożej: „W tym przejawia się miłość, że nie my umiłowaliśmy Boga, ale że On sam nas umiłował” (4,10). Źródło czci oddawanej miłości Bożej można dostrzec także w następującym tekście: „W tym objawiła się miłość Boga ku nam, że zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat” (4,9). Także słowa Pana Jezusa: „Przyjdźcie do Mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście, a Ja was pokrzepię” (Mt 11,28), są zaproszeniem do odpowiedzi ze strony człowieka na Jego miłość. Chrześcijanin ma zatem miłować wszystkich, wzorując się na miłości Jezusa Chrystusa.

Najlepszym sposobem praktykowania przykazania miłości Boga i bliźniego jest naśladowanie Nauczyciela z Nazaretu. W Ewangelii św. Jana czytamy: „Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (15,13).

Podejmując temat miłości Serca Bożego, nie można pominąć treści związanych z krzyżem Jezusa Chrystusa. Święty Paweł w Li-

ście do Filipian (por. 2,6-11) podkreśla, że Bóg w Jezusie współcierpi z człowiekiem, którego miłuje.

Niezmierzennie cenne jest odwoływanie się do wypowiedzi Chrystusa zapisanych na kartach Pisma Świętego. W nich Zbawiciel zwięźle wskazuje, jakiej postawy oczekuje od słuchaczy: „Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania” (J 14,15). Warto podkreślać potrzebę odpowiedzi na miłość Boga przez naśladowanie Chrystusa.

Również fragment Listu św. Pawła do Rzymian akcentuje miłość Bożą, która „rozłana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany” (5,5). Bóg absolutnie nie zraża się ludzkimi słabościami. Wymownym tego przykładem są słowa psalmisty, który z pełną świadomością przyjmuje relację Boga względem człowieka: „On odpuszcza wszystkie twoje winy, On leczy wszystkie twe niemoce, On życie twoje wybawia od zguby” (Ps 103,3-4).

O wartości przepowiadania stanowi korzystanie ze źródeł przewidzianych w lekcjonarzu, ale i z tych spoza lekcjonarza oraz sięganie do różnych pozabiblijnych źródeł teologicznych, treści patrystycznych oraz tych, które są związane z pobożnością ludową.

Wierność Magisterium w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

W przepowiadaniu znacząca jest zgodność z nauczaniem Magisterium, czerpanie ze źródeł biblijnych. Wypowiedzi Stolicy Apostolskiej dotyczące kultu Serca Jezusowego zawierają bardzo bogatą tematykę. Przykładem mogą być papieskie encykliki akcentujące następujące formy oddawania czci Bożemu Sercu: poświęcenie, które podejmuje w encyklice *Annum Sacrum* Leon XIII; wynagrodzenie, któremu poświęca encyklikę *Miserentissimus Redemptor* Pius XI; miłość Bożą, na którą wskazuje w encyklice *Haurietis aquas* Pius XII, oraz zagadnienie uczestnictwa w Eucharystii, któremu przygląda się w liście apostolskim *Investigabiles divitias Christi* Paweł VI.

Nauczanie o Bożym Sercu miało i nadal ma istotne znaczenie w przekazywaniu prawd wiary przez Urząd Nauczycielski Kościoła. Po zatwierdzeniu święta ku czci Najświętszego Serca Jezusowego można dostrzec rozwój teologii Serca Zbawiciela. W nauczaniu prezentowanym przez Kościół nietrudno zauważyć, że oddawanie czci temuż Sercu jest nierozłącznie związane z tajemnicą Bożej miłości objawionej w Osobie Syna Bożego. Ta forma pobożności jest zaproszeniem człowieka zarówno do odkrycia jej głębi, jak i do odpowiedzi na poznaną miłość (por. HA 6).

Przy redagowaniu głównych tematów podejmowanych w homiliach należy uwzględnić teksty święte, jak również dokumenty Magisterium. One, wyjaśniając istotę kultu oraz jego miejsce w tajemnicy wcielenia i odkupienia dokonanego przez Syna Bożego, zawierają w sobie głęboką treść.

Do istotnych dokumentów, które stanowią pomoc w głoszeniu Dobrej Nowiny, należy Katechizm Kościoła katolickiego. Na jego podstawie *Dyrektorium homiletyczne* poleca następujące inspiracje tematyczne związane z uroczystością Najświętszego Serca Jezusa: *Miłosierdzie Boże* (KKK 210-211, 604), *Miłość Chrystusa do wszystkich* (KKK 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846), *Serce Chrystusa przedmiotem adoracji* (KKK 2669), *Kościół zrodzony z przebitego boku Chrystusa* (KKK 766, 1225), *Miłość Chrystusa porusza nasze serca* (KKK 1432, 2100).

Czerpanie z tekstów patrystycznych w głoszeniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

Bardzo bogatym źródłem przepowiadania jest nauczanie ojców oraz pisarzy z okresu starożytności chrześcijańskiej. „Wszyscy Ojcowie i Pisarze Kościoła przybliżali słowo Boże i wskazywali na jego aktualność w życiu człowieka”⁴. Ich teksty mogą stanowić pomoc w wyjaśnianiu słowa Bożego oraz jego aktualizacji.

⁴ J. TWARDY, *Aktualizacja słowa Bożego w kaznodziejstwie*, Przemysł 2009, s. 206.

Kilka propozycji wzbogacających przepowiadanie podczas uroczystości Najświętszego Serca Jezusa można zaczerpnąć z tekstów zawartych w opracowaniu Marka Starowieyskiego *„Karmię was tym, czym sam żyję”*. Ojcowie Kościoła prowadzą przez święta roku kościelnego. Wybór⁵.

Zamieszczona tam homilia św. Kolumbana oparta na tekstach zaczerpniętych z Pisma Świętego może inspirować do podjęcia przez homilistów następujących tematów: *Serce Jezusa dające życie karmiącym się słowem Bożym; Serce Zbawiciela zapraszające do umacniania się eucharystycznym chlebem; Najświętsze Serce niewyczerpanym źródłem Bożych łask; Serce Jezusa źródłem mądrości i umiejętności; powołani do życia wiecznego.*

Z kolei tekst św. Bernarda, również nawiązujący do Biblii, jest bogatym źródłem stanowiącym pomoc w przygotowaniu przepowiadania o Najświętszym Sercu. Na podstawie tej homilii można rozwinąć następujące zagadnienia: *Rany Zbawiciela miejscem schronienia dla upadającego i słabego człowieka; w ranach Chrystusa uzdrowienie z grzechów; w Sercu Pana źródło miłosierdzia; wezwani do wychwalania Bożego miłosierdzia.*

Podobnie teksty homilii innych świętych: Klemensa Rzymskiego, Augustyna, Ambrożego oraz Mikołaja Kabasilosa, mogą stanowić kolejne inspiracje w opracowaniu treści tematów do głoszenia w tę uroczystość.

Chrystocentryzm trynitarny w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

Encyklopedia katolicka ujmuje hasło „chrystocentryzm”, określając je mianem poglądu lub postawy, „zgodnie z którymi Jezus Chrystus jako Bóg-Człowiek jest punktem centralnym całej rzeczy-

⁵ Por. M. Starowieyski (red.), *„Karmię was tym, czym sam żyję”*. Ojcowie Kościoła prowadzą przez święta roku kościelnego. Wybór, Warszawa 1984, s. 226-236.

wistości świata rozumnego, przede wszystkim człowieka”⁶. Zachętę do stosowania chrystocentryzmu można dostrzec w nauczaniu Kościoła, który podczas II Soboru Watykańskiego określił homilię „jako zwiastowanie przedziwnych dzieł Bożych w dziejach zbawienia, czyli w misterium Chrystusowym, które zawsze jest w nas obecne i działa, zwłaszcza w obrzędach liturgicznych” (KL 35,2). O zasadzie chrystocentryzmu w przepowiadaniu przypomina Benedykt XVI: „Dla wiernych musi być jasne, że kaznodziei zależy na ukazaniu Chrystusa, który powinien być w centrum każdej homilii” (VD 59). O potrzebie skoncentrowania się na tajemnicy Chrystusa w przepowiadaniu Kościoła są przekonani także homileci.

Henryk Sławiński stwierdza: „Misterium Chrystusa jest istotą kościelnego przepowiadania. Wszystkie homilie i kazania dotyczą tego misterium. Dzieło zbawcze Chrystusa, a zwłaszcza Jego paschalne misterium, jest pryzmatem, przez który postrzegane i omawiane są istotne zagadnienia wiary chrześcijańskiej, takie jak prawda o Bogu jedynym w Trójcy Świętej, historia zbawienia, nauka o Kościele, tematyka eschatologiczna, zasady postępowania chrześcijańskiego, codzienne życie uczniów Chrystusa”⁷.

Poprawne przepowiadanie ściśle wiąże się z głoszeniem paschalnego misterium Chrystusa. „Homilista winien wskazywać związek każdego z «misteriów Chrystusa» z jedynym «misterium Paschy Chrystusa», w którym wszystkie wydarzenia ziemskiego życia Jezusa – od Jego wcielenia i narodzenia aż po Jego drugie przyjście – znajdują swój sens i dopełnienie”⁸. Mówiąc o tajemnicy odwiecznej miłości, można odwołać się do krzyża jako znaku miłości.

⁶ R. ŁUKASZYK, A. NOSSOL, *Chrystocentryzm*, w: R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz (red.), *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1985, kol. 296.

⁷ H. SŁAWIŃSKI, *Przepowiadanie chrystocentryczne*, w: H. Sławiński (red.), *Głosimy Pana Jezusa Chrystusa. Treść przepowiadania* (dalej GPJTp), Kraków 2017, s. 18.

⁸ S. DYK, *Homilia – droga do żywego poznania misterium Chrystusa*, Kielce 2016, s. 60.

Chrystocentryzm eklezjalny w głoszeniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

II Sobór Watykański w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen Gentium* naucza, że „Kościół jest w Chrystusie niejako sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego” (KK 1). W tym stwierdzeniu homileci dostrzegają soborowe wskazanie wzywające do przybliżania wiernym pełnego obrazu Jezusa Chrystusa. Realizację tego postulatów upatrują w głoszeniu obecności Bożego Syna w Kościele oraz Jego działaniu w nim. Jezus Chrystus jako założyciel Kościoła, w Kościele i przez Kościół kontynuuje i uobecnia dzieło zbawienia.

Katechizm Kościoła katolickiego przypomina, że „bycie sakramentem wewnętrznego zjednoczenia ludzi z Bogiem jest pierwszym celem Kościoła. Ponieważ komunია między ludźmi opiera się na zjednoczeniu z Bogiem, Kościół jest także sakramentem jedności rodzaju ludzkiego” (KKK 775).

Kolejny krąg tematyczny może obejmować następujące zagadnienia: *Kościół, sakramenty święte, poświęcenie, zadośćuczynienie, wynagrodzenie, krzyż i ofiara*.

Maryja w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

Na podstawie dokumentów Kościoła został wypracowany model kaznodziejstwa maryjnego. Tadeusz Lewandowski zauważa niepodważalną rolę II Soboru Watykańskiego we wskazaniu poprawnego przedstawiania roli Maryi w dziele zbawienia. Zwraca uwagę na fakt, że powracając do źródła, jakim jest objawienie, „można powiedzieć, że osoba Maryi jawi się zawsze w jakichś relacjach, nigdy w oderwaniu i izolacji, a wszystkie te relacje koncentrują się w osobie Jezusa Chrystusa jako centrum historii Zbawienia”⁹. Rów-

⁹ T. LEWANDOWSKI, *Chrystocentryzm maryjny w przepowiadaniu*, GPJTp, s. 246, 255.

niez papież Pius XII w encyklice *Haurietis aquas* podkreśla potrzebę łączenia czci oddawanej Sercu Zbawiciela z kultem Serca Maryi. Ojciec święty precyzuje nauczanie słowami: „Aby z kultu Najświętszego Serca Jezusowego spływały na społeczność chrześcijańską, owszem na cały rodzaj ludzki, obfitsze łaski, obfitsze korzyści, wier-ni powinni łączyć z nim kult Niepokalanego Serca Maryi. W dzie-le bowiem ludzkiego odkupienia Najświętsza Maryja Panna była, z woli Boga, nierozzerwalnie złączona z Chrystusem, tak że nasze zbawienie dokonało się na mocy ścisłego powiązania miłości i cier-pień Jezusa z miłością i bólem Jego Matki” (HA 5).

Dokumenty Kościoła bardzo jasno przedstawiają rolę Maryi w historii zbawienia. Wskazują na Jej relację do Trójcy Świętej oraz Kościoła. Tadeusz Lewandowski w swoim opracowaniu *Chrysto-centryzm maryjny w przepowiadaniu* podkreśla: „Maryja nie tylko przypomina orędzie Jezusa, ale również pokazuje, jak trzeba na co dzień nim żyć”¹⁰.

W tym kontekście przepowiadanie o Najświętszym Sercu moż-na wzbogacić o biblijny obraz Maryi, ukazując jej relacje względem Boga Ojca, Bożego Syna, Ducha Świętego oraz Kościoła, gdyż Ona jest najlepszą przewodniczką w naśladowaniu Chrystusa.

Warto więcj mówić o znaczeniu Maryi w życiu czciciela Bożego Serca. Maryja wszystkie sprawy rozważała w swoim sercu. Jej posta-wa jest wzorem czci oddawanej Bożemu Sercu.

Kult świętych w głoszeniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

Kazimierz Panuś zwraca uwagę na odpowiedzialność kaznodziei za zainteresowanie słuchaczy przekazem zawartym w przepowia-daniu opartym na świadectwach życia świętych: „W homilii hagio-graficznej dokonuje się to przez umiejętne spojrzenie na świętego; dostrzeżenie pewnych jego niezwykłych cech, jego specyfiki w gro-

¹⁰ Tamże, s. 256.

nie innych świętych. Niewątpliwie, ciekawe wprowadzenie bohatera wiary wymaga dużego talentu kaznodziejskiego”¹¹.

Ciekawym, a zarazem inspirującym wiernych do zaangażowania się w głębsze przeżywanie pobożności do Serca Zbawiciela, mogłoby być przedstawienie świętych, którzy także dzisiaj ze swoją duchowością przemieniają ludzką obojętność na miłość względem Bożego Syna.

Kolejny postulat może stanowić odwoływanie się do świadectwa życia założycieli zgromadzeń poświęconych Sercu Zbawiciela, w tym czcigodnego sługi Bożego o. Leona Jana Dehona.

Więź z pobożnością ludową w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu

Pobożność ludowa stanowi głębokie źródło treści przepowiadania. Z nią związane są różne praktyki, zwyczaje oraz modlitwy. Henryk Sławiński przypomina, że „nabożeństwa ludu Bożego nie są konkurencyjne dla liturgii, a stanowią ważne jej uzupełnienie i stwarzają znakomity kontekst do przepowiadania słowa Bożego”¹².

Chrystocentryzm znajduje swoje miejsce w propagowaniu kultu oraz nabożeństw do Najświętszego Serca Pana Jezusa. W *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania* można znaleźć zachętę skierowaną do kaznodziejów, aby korzystać z głębokich źródeł treści kaznodziejskich zawartych w pobożności ludowej. Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w powyższym dokumencie przedstawia następujące wskazania: „Zarówno rozmaite nabożeństwa ludu chrześcijańskiego, jak też inne formy pobożności są pożądane i godne zalecenia pod warunkiem, że nie będą zastępowały, ani nie będą mieszane z nabożeństwami liturgicznymi. Autentyczne duszpasterstwo liturgiczne

¹¹ K. PANUŚ, *Chrystocentryczne przepowiadanie hagiograficzne*, GPJTp, s. 276.

¹² H. SŁAWIŃSKI, *Przepowiadanie słowa Bożego podczas nabożeństw Ludu Bożego*, „Teologia i Człowiek” 4(48) (2019), s. 52.

potrafi się oprzeć na bogactwie ludowej pobożności, oczyszczać ją i prowadzić do liturgii jako dar ofiarny różnych narodów”¹³. Do korzystania z tych źródeł zachęca także Jan Twardy: „Zwyczaje, modlitwy i praktyki związane z poszczególnymi okresami roku kościelnego stanowią niezbywalne źródło treści kaznodziejskich”¹⁴.

W przepowiadaniu warto uwzględnić aspekt figur i obrazów z wizerunkiem Najświętszego Serca, o którym przypominają obietnice Jezusa Chrystusa dane podczas objawień w Paray-le-Monial. Jest to szczególna okazja, aby dokonać korekty niewłaściwych przejawów kultu pobożności ludowej. Warto przypomnieć nauczanie zawarte w Katechizmie Kościoła katolickiego: „Ikonografia chrześcijańska za pośrednictwem obrazu wyraża orędzie ewangeliczne, które Pismo Święte opisuje za pośrednictwem słów. Obraz i słowo wyjaśniają się wzajemnie” (KKK 1160). Błędem jest natomiast przypisywanie obrazom mocy. Przepowiadanie w tym aspekcie może stanowić pomoc w kontemplacji świętych wizerunków, która „połączona z medytacją słowa Bożego i śpiewem hymnów liturgicznych, należy do harmonii znaków celebracji, aby celebrowane misterium wycisnęło się w pamięci serca, a następnie znalazło swój wyraz w nowym życiu wiernych” (KKK 1162).

Cenne może być ukazanie przez głoszących roli stowarzyszeń modlitewnych, takich jak Apostolstwo Modlitwy czy Arcybractwo Straży Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa, które świadectwem łączenia pobożnych praktyk z codziennym życiem wzbogacają wspólnotę Kościoła oraz całą społeczność. Z powyższego wypływa postulat, aby głoszący homilię zachęcali wiernych do zaangażowania w działalność tych stowarzyszeń. Warto promować stowarzyszenia wiernych, które powstały w celu szerzenia kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa. Należałoby także rozważyć ujęcie w przepowiadaniu nowenny pierwszych piątków i ukazanie jej roli

¹³ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Wprowadzenie*, w: **TENŻE**, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii* (dalej DPLL), s. 14.

¹⁴ **J. TWARDY**, *Aktualizacja słowa Bożego...*, dz. cyt., s. 213.

jako przygotowania do świętowania niedzieli. Dzień Pański, według pism Tertuliana, „przypominał Chrystusa przede wszystkim przez fakt sprawowania Uczty Pana, w której chrześcijanie uczestniczyli, nawet z narażeniem życia”¹⁵. Niedziela w znaczeniu teologicznym jest rozumiana jako dzień przymierza „Boga ze swoim ludem”¹⁶, którego serce stanowi Eucharystia tworząca wspólnotę, jaką jest Kościół.

Eschatologiczne aspekty głoszenia o Najświętszym Sercu

Homilista, przepowiadając misterium Jezusa Chrystusa, powinien pamiętać nie tylko o jego trynitarnym wymiarze. Przepowiadanie, aby mogło całościowo spełniać swoje zadanie, musi zawierać także eklezjalny wymiar misterium Chrystusa oraz kształtować w wiernych duchowość eschatyczną prowadzącą do ostatecznego zjednoczenia z Bogiem¹⁷.

Na podstawie powierzonej misji głosiciel Osoby Zbawiciela jest wezwany do ukazania sensu i celu ludzkiego życia. Podjęcie prawd eschatologicznych w przepowiadaniu ma na celu otworzyć człowieka na wieczność.

Społeczne aspekty w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu

II Sobór Watykański w Dekrecie o posłudze i życiu kapłanów *Presbyterorum ordinis*, podkreślając pierwszeństwo obowiązku głoszenia przez kapłanów słowa Bożego, przypomina jednocześnie, że „aby istotnie poruszać umysły słuchaczy, przepowiadanie powinno nie tylko przedstawiać słowo Boże w sposób ogólny i abstrakcyjny, lecz także odnosić niezmienną prawdę Ewangelii do konkretnych warunków życia” (DK 4).

¹⁵ B. NADOLSKI, *Leksykon liturgii*, Poznań 2006, s. 1033.

¹⁶ Por. tamże, s. 1042-1043.

¹⁷ Por. S. DYK, *Głoszenie Chrystusa w roku liturgicznym*, GPJTp, s. 168-169.

Podobnie na potrzebę ujmowania społecznych aspektów w przepowiadaniu zwraca uwagę Katechizm Kościoła katolickiego, w którym czytamy: „Kościół czerpie z Ewangelii pełne objawienie prawdy o człowieku. Pełniąc misję głoszenia Ewangelii, w imię Chrystusa przypomina człowiekowi o jego godności i powołaniu do wspólnoty osób; poucza go o wymaganiach sprawiedliwości i pokoju zgodnych z Bożą mądrością” (KKK 2419).

W tym miejscu można wymienić bardzo szeroki wachlarz treści społecznych zawartych w dokumentach papieskich związanych z Najświętszym Sercem Pana Jezusa. Jednym z przykładów jest encyklika papieża Leona XIII *Annum Sacrum*. Ojciec święty przez tę encyklikę przyczynił się do rozpoznawalności kultu Najświętszego Serca w życiu chrześcijan. Poszerzył jego wpływ na życie polityczne i społeczne, wskazując na miejsce „idei królowania Chrystusa”¹⁸. Podkreślił wymiar indywidualny i wewnętrzny oraz społeczny i zewnętrzny przeżywania wiary przez ucznia Chrystusa.

Z kolei Pius XII w encyklice *Haurietis aquas* wyraża swoje oczekiwania, aby „kult Najświętszego Serca Jezusowego stał się sztandarem jedności, zbawienia, pokoju dla wszystkich chrześcijan, którzy pracują gorliwie i usilnie nad wprowadzeniem królestwa Bożego w świat” (HA 5). Cześć oddawana Jezusowemu Sercu jest wypełnieniem przykazania Bożego dotyczącego służby Bogu całym swoim sercem, duszą, umysłem i siłą (por. Mk 12,30).

Pozytywny przekaz Dobrej Nowiny o zbawieniu

W przepowiadaniu, w którym jest miejsce na głoszenie zasad dotyczących życia chrześcijańskiego, należy używać języka pozytywnego. Zadaniem głosiciela Bożego słowa jest nie tyle przestrzeganie przed niewłaściwymi postawami, ale ukierunkowanie na postawy, które są lepsze.

¹⁸ J. KRÓLIKOWSKI, *Umiłował nas ludzkim sercem. Teologia i kult Najświętszego Serca Jezusa*, Kraków 2014, s. 182.

Do pozytywnego głoszenia wzywa papież Franciszek w adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*: „Kaznodzieja nie tyle mówi to, czego się nie powinno robić, ile raczej proponuje to, co możemy robić lepiej. W każdym razie, jeśli wskazuje na coś negatywnego, to stara się pokazać także wartość pozytywną, która pociąga, aby nie zatrzymywać się na narzekaniu, na żaleniu się, na krytyce lub na wyrzutach sumienia. Ponadto, kazanie pozytywne daje zawsze nadzieję, kieruje ku przyszłości, nie czyni nas więźniami rzeczy negatywnych” (EG 159).

Prymat indykatywu zbawczego nad imperatywem moralnym w głoszeniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa

Przepowiadanie daje głoszącemu możliwość wypełnienia podstawowego zadania, jakim jest przedstawienie słuchaczom w pełnym świetle Osoby Jezusa Chrystusa i Jego nauczania oraz dzieła zbawienia¹⁹. Należy pamiętać, że kaznodzieja dzięki uwzględnianiu w głoszeniu chrystocentryzmu przyczyni się do poznania przez wiernych głównych prawd wiary, zasad życia chrześcijańskiego, a także przybliży im praktykę uczestniczenia w kulcie Kościoła²⁰.

W głoszeniu zasad życia chrześcijańskiego Jezus Chrystus stanowi centrum. W Piśmie Świętym znajduje się silne uzasadnienie potrzeby „łączenia w życiu chrześcijańskim wiary i postępowania”²¹. W Nowym Testamencie św. Mateusz Ewangelista zanotował następujące słowa Jezusa Chrystusa, z których wypływa powyższa zasada: „A jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowuj przykazania” (Mt 19,17). W innym miejscu czytamy: „Nie każdy, kto mówi Mi: «Panie, Panie!», wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie” (7,21).

¹⁹ Por. J. TWARDY, *Chrystocentryzm w kaznodziejskiej posłudze słowa*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1(40) (2007), s. 63.

²⁰ Por. tamże.

²¹ L. SZEWCZYK, *Chrystocentryczne głoszenie zasad życia chrześcijańskiego*, GPJTp, s. 177.

Jezus Chrystus nie tylko uczył o swoim Ojcu i Jego relacji do człowieka. On także pokazywał, jakie wymagania moralne wypływają z przekazanej prawdy. Z konieczności wzorowania się na przykładzie Pana Jezusa wypływa zadanie dla współczesnych głosicieli Dobrej Nowiny, aby nie tylko przedstawiali wiernym wymagania Jezusowej nauki, szacunek do niej, ale także wskazywali potrzebę kierowania się nią w swoim życiu.

Zakończenie

Głoszenie słowa Bożego w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa można zaliczyć do wyjątkowych wydarzeń, podczas których prezentowane są treści o fundamentalnym znaczeniu dla człowieka, czyli o miłości Boga. Ona najpełniej została objawiona w Jezusie Chrystusie. Syn Boży stał się człowiekiem, ukazując miłość Boga względem osoby ludzkiej. Miłość ta uwidoczniła się już na kartach Starego Testamentu, a najpełniej w publicznej działalności i całym ludzkim życiu Jezusa Chrystusa, w Jego słowach i czynach, dlatego chrześcijaństwo przyjęło symbol Jezusowego Serca jako wyraz miłości Boga do człowieka. Odpowiedzią na nią jest wdzięczność, którą Kościół wyraża przede wszystkim w uroczystość poświęconą Najświętszemu Sercu.

Istnieje ogromna potrzeba nieustannego pogłębiania refleksji nad biblijnymi podstawami kultu Serca Bożego w kontekście miłości Boga, odrzuconej przez współczesnego, często zagubionego w świecie człowieka.

Aby ożywić praktyki związane z kultem Bożego Serca, należy wrócić do jego istoty. Na nowo wyjaśnić terminy: ofiara – odpowiedź na odrzuconą miłość Boga; nawrócenie – proces zrozumienia i odrzucenia grzechu; ekspiacja – wynagrodzenie, naprawienie Bogu wyrządzonego zła; świadectwo – głoszenie miłości Boga i praktyka miłości bliźniego. Wszystko to ma zmierzać do powszechnego i skutecznego głoszenia orędzia miłości Boga do człowieka. Proklamowane słowo Boże ma za zadanie doprowadzić słuchacza do zrozumienia i przyjęcia Ewangelii oraz życia zgodnego z jej zasadami.